

การวิเคราะห์และประเมินค่าสารจากการฟังและการดู

พิจารณาประเภทของสารที่ฟังและดู

๑. สารที่ให้ความรู้ สารที่ให้ความรู้บางครั้งก็เข้าใจง่าย แต่บางครั้งก็เป็นเรื่องสลับซับซ้อนก็จะเข้าใจยาก ต้องใช้การพินิจพิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง และผู้พูดหรือผู้ส่งสารก็มีส่วนสำคัญ ถ้ามีความรู้ในเรื่องนั้นเป็นอย่างดีวิธีวิธีเสนอก็จะเข้าใจได้ง่าย

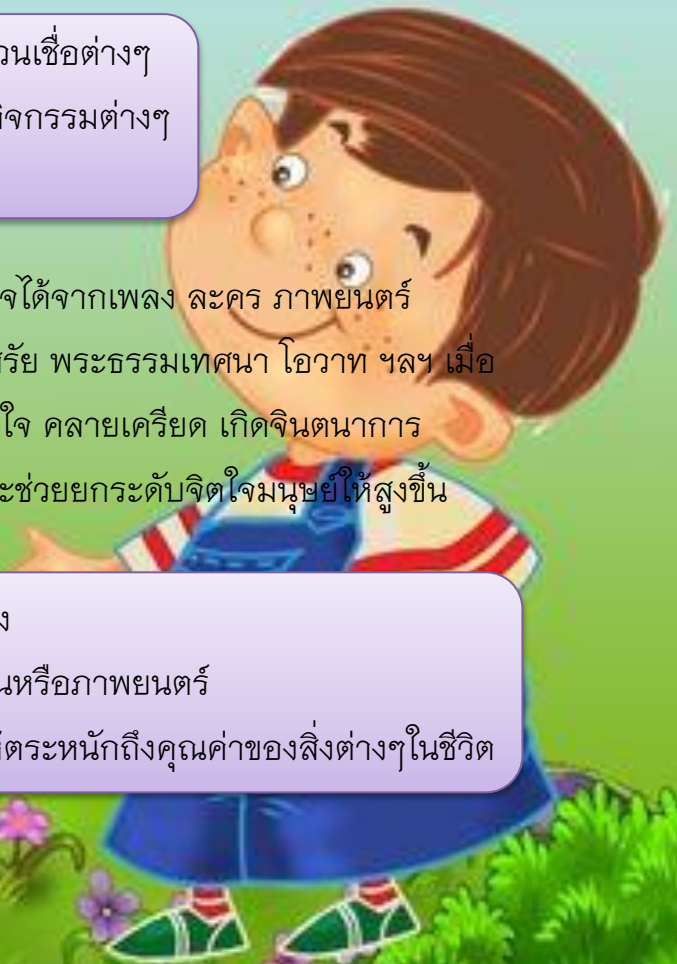
ตัวอย่างเช่น การฟังและการดูข่าวสารข้อมูลต่างๆ
การฟังและการดูเรื่องทางวิชาการ
การฟังและดูเรื่องเกี่ยวกับสาขาวิชาชีพที่ตนสนใจ

๒. สารที่โน้มน้าวใจ สารที่โน้มน้าวใจเป็นสารที่เราพบเห็นประจำจากสื่อมวลชน จากการบอกเล่าจากปากหนึ่งไปสู่ปากหนึ่ง ซึ่งผู้ส่งสารอาจจะมีจุดมุ่งหมายหลายอย่างทั้งที่ดีและไม่ดี มีประโยชน์หรือให้โทษ ดังนั้นจึงต้องมีวิจารณญาณ คิดพิจารณาให้ดีกว่าสารนั้นเป็นไปในทางใด

ตัวอย่างเช่น การฟังและการดูโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ
การเชิญชวนให้ร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ
การได้วาที

๓. สารที่สร้างความจรรโลงใจ ความจรรโลงใจ อาจได้จากเพลง ละคร ภาพยนตร์ คำประพันธ์ สุนทรพจน์ บทความบางชนิด คำปราศรัย พระธรรมเทศนา โอวาท ฯลฯ เมื่อได้รับสารดังกล่าวแล้วจะเกิดความรู้สึกสบายใจ สุขใจ คลายเครียด เกิดจินตนาการ มองเห็นภาพและเกิดความซาบซึ้ง สารจรรโลงใจจะช่วยยกระดับจิตใจมนุษย์ให้สูงขึ้น ประณีตขึ้น

ตัวอย่างเช่น การฟังนิทาน การฟังเพลง
การฟังเทศน์ การดูการ์ตูนหรือภาพยนตร์
การฟังและการดูเรื่องที่ทำให้ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งต่างๆในชีวิต

พิจารณาเนื้อหาของสาร

๑. สารที่ให้ความรู้ พิจารณาข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ความสมเหตุสมผล ความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา
๒. สารที่ใ้มน้ำใจ พิจารณาความน่าสนใจ ความดึงดูดผู้ชม การกระตุ้นความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
๓. สารที่ให้ความจรรโลงใจ พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อร้องและทำนอง การนำเสนอแนวคิด กลวิธีการนำเสนอ โครงเรื่อง ตัวละคร

พิจารณาการใช้ภาษา

๑. การใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อความ
๒. การใช้วรรณศิลป์ การใช้โวหาร การใช้ภาพพจน์

พิจารณาแนวคิด

๑. การนำเสนอแนวคิดว่ามีประโยชน์อย่างไร จะนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร
๒. พิจารณา ไตร่ตรองว่าแนวคิดนั้นส่งผลหรือมีอิทธิพลอย่างไร

ลักษณะการฟังและการดูที่มีประสิทธิภาพ

การฟังและการดูที่มีประสิทธิภาพต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

๑. มีจุดมุ่งหมายในการฟังและการดูว่าจะฟังและดูเพื่ออะไร การฟังและดูโดยขาดจุดมุ่งหมายทำให้ไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร
๒. เลือกฟังและดูในสิ่งที่เหมาะสมและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น
๓. ฟังและดูโดยไม่อคติ โดยวางใจให้เป็นกลางใจกว้างพอที่จะยอมรับ ฟังความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป
๔. ฟังและดูด้วยความตั้งใจมีสมาธิ โดยสลัดความกังวลอื่น ๆ ให้พ้นจากจิตใจ ตั้งใจฟังและดูก็จะเข้าใจเรื่องราวและได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่
๕. จับใจความสำคัญของเรื่องได้ โดยต้องใช้ในการสังเกต มีความรอบคอบเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง สรุปความคิดรวบยอดในเรื่องได้ และจดจำเพื่อนำไปถ่ายทอดต่อ

๖. ฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ โดยพยายามวิเคราะห์ ใคร่ครวญ วิวินิจฉัย และประเมินค่าสิ่งที่ได้ฟังและดูว่าดีหรือไม่ สมเหตุสมผลหรือไม่

๗. จดบันทึกสิ่งที่ได้ฟังและดูอย่างถูกต้อง โดยไม่จำเป็นต้องจดทุกคำพูด อาจใช้อักษรย่อหรือเครื่องหมายต่าง ๆ เพื่อให้จดบันทึกได้เร็วขึ้น และหลังจากนั้นค่อยนำมาเรียบเรียงใหม่ ให้สมบูรณ์

การวิเคราะห์และประเมินค่าสารจากการฟังและการดู

๑. การวิเคราะห์สาร การรับสารจากสื่อในแต่ละครั้งผู้รับสารควรพิจารณาเนื้อหาเป็นส่วนๆ โดยอาศัยการตรึงตรองด้วยเหตุผล สามารถแยกเนื้อหาส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้

๒. การตีความ นอกจากผู้รับสารจะแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นของสารได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ จะต้องพยายามเข้าใจความหมายที่แท้จริงของสารนั้นด้วย โดยอาศัยการตีความทั้งตีความตัวอักษร เนื้อหา และน้ำเสียงของสาร

๓. การวินิจฉัยเพื่อประเมินค่า เป็นขั้นตอนการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อหาคุณค่าของสาร ที่สำคัญคือต้องตรึงตรองสารอย่างปราศจากอคติ

การประเมินผลการรับสาร

๑. ท่าทีและการวางตัว เช่น การแต่งกาย การยิ้มแย้มแจ่มใส ความเชื่อมั่น ความกระตือรือร้น ความสามารถในการควบคุมตนเอง

๒. เสียง เช่น ความดัง ความน่าฟัง การออกเสียงที่ถูกต้องชัดเจน ความเป็นกันเอง ความนุ่มนวลน่าฟังของเสียง อัตราซ้ำเร็ว การย้ำ การเน้นเสียง เป็นต้น

๓. อากัปกิริยาท่าทาง เช่น การทรงตัว การเคลื่อนไหว การประสานสายตากับผู้ฟัง การใช้กิริยาท่าทางให้เหมาะสมกับคำพูดและบรรยากาศของที่ประชุม เป็นต้น

๔. ภาษาที่ใช้ เช่น ความชัดเจนของภาษาที่ใช้สื่อสารและความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ไทย เป็นต้น

๕. ความคิดและเนื้อหาสาระ เช่น การนำเสนอที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน ข้อเท็จจริง ถูกต้อง มีการอ้างอิงเหตุผลประกอบที่สัมพันธ์กัน และควรเป็นความคิดที่สร้างสรรค์ เป็นต้น

๖. การเรียบเรียงเรื่อง เช่น เริ่มอารมณ์บทที่น่าสนใจ ลำดับเนื้อหาสาระได้เหมาะสม และสรุปความคิดได้รัดกุม เป็นต้น

